

festival
kortrijk

festival kortrijk
2023

A Well-Tempered Conversation

vr 03.03

12:30

CONCERSTUDIO

Julien Libeer

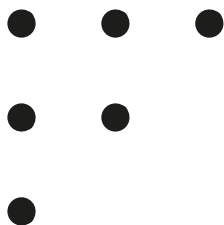

coproductie

met dank aan

Musici

Julien Libeer

piano

Programma

Prelude & Fugue in C

Beethoven - Bagatelle in c minor

Prelude & Fugue in A flat

Chopin - Mazurka in C# minor op. 53/3

Prelude & Fugue in A

Ligeti - Musica Ricercata 1 (on A)

Prelude & Fugue in B flat

Reger - Canon for 2 voices (b flat)

Prelude & Fugue in B major

Schönberg - 6 Klavierstücke op. 19

J.S. Bach

Franse suite in G BWV816

A Well-Tempered Conversation

A Well-Tempered Conversation

Barokcomponist Johann Sebastian Bach is zonder twijfel één van de meest invloedrijke componisten uit de westerse muziekgeschiedenis. Zijn oeuvre, en in het bijzonder Das Wohltemperierte Klavier, behoort tot het summum van muzikale techniek en expressie, en inspireert nog steeds tal van componisten. Hoewel Bach Das Wohltemperierte Klavier vermoedelijk had opgezet als studiemateriaal voor klavermuzikanten, is het veel meer dan dat. De twee bundels, respectievelijk daterend uit 1722 en 1740-42, vormen samen een heuse encyclopedie van de stilistische, technische en compositorische principes uit die periode. In elke bundel introduceert Bach de vierentwintig majeur- en mineurtoonsoorten op een systematische manier. De preludes zijn vrije, improvisatorische of zelfs dansante werken, de fuga's dan weer contrapuntische hoogstandjes. Maar Bach ging nog een stap verder: met dit werk toonde hij aan dat de welgetempered stemming van het octaaf - een stemming waarbij de onzuiverheden over het hele octaaf verdeeld worden - heel wat expressieve mogelijkheden kon bieden.

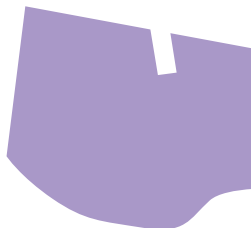
Naar aanleiding van de 300e verjaardag van Bachs Das Wohltemperierte Klavier bracht pianist Julien Libeer het album A Well-Tempered Conversation uit. Daarin voeren preludes en fuga's in majeur uit het eerste boek een denkbeeldige dialoog met werken in mineurtoon aard van componisten die zich op één of

andere manier lieten inspireren door Bachs meesterwerk. Libeer liet zich bij zijn selectie niet alleen leiden door puur technische gelijkenissen, maar ook door de sfeer en energie van de composities. Het levert een boeiend en veelzijdig spiegelspel op, waarmee hij het iconische werk opentrekt naar de hele muziekgeschiedenis, van Beethoven tot Schönberg.

Dialoog met het verleden

Nog voor Bachs Das Wohltemperierte Klavier in druk verschenen was, maakte een jonge Ludwig van Beethoven zich het werk al eigen. Zo blijkt uit een artikel in het Magazin der Musik uit 1782, waarin beschreven wordt hoe de elfjarige Beethoven de preludes en fuga's op een verbazingwekkende manier uit het hoofd speelde. Beethoven had het werk leren kennen via zijn leraar Christian Gottlob Neefe, en zou het voor de rest van zijn leven met zich meedragen. De barokke retoriek in zijn minder bekende Bagatelle in c roept duidelijk de stijl van Bach op.

Ook op Frédéric Chopin liet Bachs magnum opus een diepe indruk na: "De structuur van zijn werk lijkt op die van

volmaakt getekende geometrische figuren, waarin alles op zijn plaats valt en geen lijn teveel is”, aldus de Poolse componist. Zijn 24 Preludes voor piano zijn een ode aan de barokmeester. Maar anders dan die van Bach, waar de preludes een soort voorspel vormen op de fuga’s, zag Chopin zijn eigen preludes als op zichzelf staande werken. Ook in zijn mazurka’s is de geest van Bach nooit ver weg: zo opent de Mazurka in cis opus 63 met een vierstemmige fuga en draagt ze tegelijk elementen van de Poolse dans in zich.

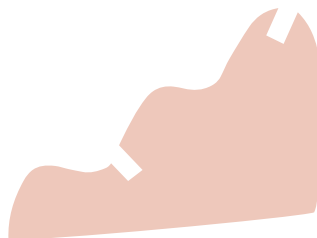
Door een complexe schrijfwijze voor piano te combineren met zijn romantische gevoelswereld, effende Chopin het pad voor componisten als Sergej Rachmaninov. Die schreef over de loop van achttien jaar ook enkele reeksen preludes. Een aantal daarvan componeerde hij in isolatie, en die eerder grimmige sfeer is hoorbaar in de Prelude in d. Ook Johannes Brahms liet zich door Chopin inspireren: in 1877 was hij betrokken bij de uitgave van pianowerken van Schumann en Chopin, en wellicht zetten de mazurka’s van die laatste hem aan om ook enkele korte werken voor klavier te schrijven. Aan de basis van het Capriccio in fis ligt een eenvoudige melodie, die hij onderwerpt aan tal van metamorfoses. Brahms’ inventieve omgang met het muziekhistorische erfgoed was een aspect dat Max Reger erg bewonderde. Zijn twee- en driestemmige canons bouwen verder op Bach’s contrapuntische stijl. Hoewel het van opzet erg technische stukken zijn, gaat er tegelijk een sterke poëtische kracht van uit.

De invloed van Chopin schemert ook door in de pianowerken van Gabriel Fauré. Tussen 1910 en 1911 componeerde hij een reeks van negen sobere en ingetogen *préludes*. De Amerikaanse componist

Aaron Copland meende dat de Prelude in es uit die bundel – een perfecte canon – zich zonder probleem kon meten aan Bachs *Das Wohltemperierte Klavier*. Ook Faurés landgenoot Maurice Ravel putte uit de verwezenlijkingen van de barokcomponisten en vertaalde ze naar de toonspraak van de 20e eeuw. Zijn *Le Tombeau de Couperin* is een hulde aan de Franse barok uit de achttiende eeuw, en in het bijzonder aan de klavecimbelsuites van François Couperin. Daarnaast is het werk ook een gedenkstuk voor de slachtoffers van de Eerste Wereldoorlog: elk deel van de cyclus is opgedragen aan één van zijn vrienden die tussen 1914 en 1918 gestorven is.

Van spelerei tot nieuwe wegen

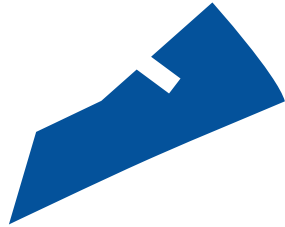
De Italiaanse componist Ferdinando Busoni kreeg de muziek van Bach dan weer met de paplepel mee. Zijn fascinatie voor diens oeuvre resulteerde in tal van essays, analyses en bewerkingen van Bachs muziek voor piano, gebundeld onder de naam *Bach-Busoni Editions*. De talrijke kritiek op zijn interpretaties weerlegde Busoni met de volgende woorden: “Het muzikale kunstwerk bestaat zowel binnen als buiten de tijd. [...] Er is geen oud of nieuw. Er is alleen bekend of onbekend”. Hij zag de modernisering van Bachs composities niet als een schending van diens stijl, maar eerder als een

vervolmaking ervan.

Hét 20ste-eeuwse equivalent van Bachs Das Wohltemperierte Klavier is dan weer de cyclus van 24 Preludes en Fuga's van de Russische componist Dmitri Sjostakovitsj. Zijn inspiratie kreeg Sjostakovitsj tijdens het eerste Internationale Bachconcours in 1950, waarvoor hij in de jury zetelde. De 26-jarige Tatjana Nikolayeva uit Moskou won er de eerste prijs met haar uitvoering van Bachs Das Wohltemperierte Klavier, en maakte er zo'n indruk op de componist, dat hij prompt aan zijn eigen reeks preludes en fuga's begon, en de cyclus aan haar opdroeg. In diezelfde periode componeerde de Hongaarse componist György Ligeti zijn Musica Ricercata, waarin hij zichzelf voor de volgende uitdaging stelde: "Wat kan ik doen met één enkele noot? Met het octaaf van die noot? Met één interval? Of met twee intervallen?" In het eerste deel van Musica Ricercata beperkt Ligeti zich tot de toonhoogte 'la', maar creëert hij contrapuntische lagen door te spelen met andere muzikale bouwstenen als ritme, dynamiek en timbre. Dit werk is maar één van de enkele voorbeelden van Ligeti's

voorliefde voor de intellectuele spelerei die ook voor Bachs Wohltemperiertes Klavier zo kenmerkend is.

Een symbolischer einde voor dit programma dan de Sechs kleine Klavierstücke op. 19 van Arnold Schönberg is moeilijk denkbaar: waar Bach met Das Wohltemperierte Klavier een fundament legde voor de tonaliteit, zette Schönberg met deze zes uiterst korte en gecondenseerde pianostukken een van de eerste stappen richting de atonaliteit.

Toelichting door Aurélie Walschaert

Julien Libeer

Julien Libeers (*1987) vroegste muzikale herinnering is de beroemde documentaire over de opname van *West Side Story* door Leonard Bernstein. Hij startte met piano toen hij zes jaar was en dankzij dit instrument kon hij al snel zijn liefde voor muziek – zowel opera, als orkest, kamermuziek en het pianorepertoire – uitdrukken.

De Frans-Poolse pedagoog Jean Fassina was gedurende vijf beslissende jaren zijn geduldige, veeleisende en wijze leraar. Deze ervaring werd gevolgd door de even intense samenwerking met Maria João Pires aan de Muziekkapel Koningin Elisabeth, wiens advies en steun Julien de laatste jaren sterk hebben beïnvloed.

Julien trad al op in de Barbican Hall (Londen), Auditorio Nacional (Madrid), Palau de la Musica (Barcelona), Elbphilharmonie (Hamburg), en is een regelmatige gast in Bozar (Brussel) en Concertgebouw Amsterdam. Andere tournees brachten hem naar Japan (Tokyo, Sumida Tryphony Hall), Libanon (Beirut Chants festival), Turkije (Ankara Music Festival) en de VS (Miami International Piano Festival). Hij is artiest in residentie bij Flagey.

Julien trad op met de Deutsche Kammerphilharmonie Bremen, Brussels Philharmonic, Belgisch Nationaal Orkest, Antwerp Symphony Orchestra, Sinfonia Varsovia en New Japan Philharmonic. Zijn toewijding aan de werken van Dinu Lipatti hebben geleid tot warme samenwerkingen met onder andere het Bucharest Radio Orchestra.

Als volleerd kamermusicus werkt hij regelmatig samen met Augustin Dumay,

Camille Thomas, Frank Braley, Maria João Pires en Lorenzo Gatto, met wie hij gedurende verschillende seizoenen de complete Beethoven-vioolsonates heeft uitgevoerd.

Recente hoogtepunten zijn de voltooiing van Juliens complete Beethoven-vioolsonates-opname met Lorenzo Gatto (Alpha Classics), die de Diapason d'or de l'Année 2016 won; zijn debuutconcertalbum met Lipatti's Concertino voor piano en orkest en Mozarts Pianoconcert nr. 27 in Bes-groot, KV 595 (Les Métamorphoses Orchestra en dirigent Raphaël Feye, op Evil Penguin Records). Daarnaast ontving hij in 2017 een Echo Klassik Award voor zijn album met celliste Camille Thomas. Julien heeft vervolgens getekend bij Harmonia Mundi International, waar hij in 2022 *A Well-Tempered Conversation* uitbracht.

Julien Libeer studeerde bij Daniel Blumenthal (Koninklijk Conservatorium Brussel), Jean Fassina (Parijs) en Maria João Pires, en is *associate artist* van de Muziekkapel Koningin Elisabeth.

Naast zijn muzikale carrière is Julien ook maatschappelijk gedreven. Vanuit het idee dat muziek, voorbij de esthetische waarde, verandering teweeg kan brengen bij iedereen die bereid is te luisteren, engageert hij zich in verschillende projecten. Als artistiek leider van het project *Singing Molenbeek* begeleidt hij koorrepetities op hoog niveau in de basisscholen van Molenbeek. Julien hoopt dat de kennismaking van deze kinderen met muziek, met al haar eisen en beloningen, hen zal helpen persoonlijk en sociaal te groeien.

Talent doen groeien, daar doen we het voor.

#PositiveBanking

WE
LOVE
CULTURE

Al meer dan 40 jaar steunen wij uiteenlopende initiatieven en talenten binnen de cultuursector. Dat doen wij niet voor het applaus, dat geven wij liever aan hen.

**BNP PARIBAS
FORTIS**

De bank voor een wereld in verandering

Bedankt aan alle spelers
van de Nationale Loterij.
Dankzij hen kunnen wij jullie met het
Wilde Westen opnieuw een reeks
boeiende concerten aanbieden.
Jij speelt toch ook?

**6 nationale
loterij**
MEER DAN SPELEN

**PRIX
FINTRO
PRIJS**

Supporting Young Artists

PrixFintroPrijs: Supporting Young Artists

Fintro en al haar bankagenten geloven in de creatieve kracht van jonge mensen. Want kunst gaat om mensen verbinden. Elkaar zuurstof geven en inspireren. Jaarlijks belooft Fintro jonge artiesten van wie het onmiskenbaar talent mens en maatschappij uitdaagt en die aandacht en steun verdienen om wat ze in hun mars hebben ten volle te ontwikkelen.

Bovenop de geldprijzen geeft Fintro alle laureaten ook de kans om deel uit te maken van de PrixFintroPrijs Community. Artiesten en bedrijven bieden als Community Partners hun expertise en medewerking aan via mentorships, writers/artists in residence plaatsen en zakelijke ondersteuning. De Community wil een creatieve hub worden waar onze jonge geëngageerde talenten inspiratie vinden en ideeën kunnen uitwisselen.

FIJNE RIT,
BART

Ontdek
ook onze
service in
Frankrijk!

De meest persoonlijke lease.

Vancia Car Lease staat voor een unieke, persoonlijke aanpak. Wij bieden een perfecte service op maat én de nodige flexibiliteit. Van professioneel mobiliteitsadvies, over een volwaardige aanloopwagen, tot een all-in support voor de leasing van uw wagenpark: u blijft steeds mobiel. En dit zowel via **Vancia Car Lease België als Vancia France**. Contacteer ons vrijblijvend op 056 34 57 81 of via vanciacarlease.com.

Lease is more.*

*Bent u actief in Frankrijk? Ontdek onze voordelige leasevoorwaarden via Vancia Car Lease France.

met dank aan

Vlaanderen
verbeelding werkt

sn SOUNDS
NOW

Mede gefinancierd door het
programma Creatief Europa
van de Europese Unie

**BNP PARIBAS
FORTIS**

FINTRO
BNP PARIBAS GROEP

**6 nationale
loterij**
MEER DAN SPELEN

Banque Nationale Bank
DE BELGIE VAN BELGIË

KU LEUVEN **kulak**

**GROUP
VANDECASTEELE**
mobility solutions

TRACK
MUZIEKCENTRUM KORTRIJK

**FESTIVAL
VAN
VLAANDEREN**

Festival Kortrijk is lid van de
Festival van Vlaanderen-familie.

WILDE WESTEN EN THEORIA PRESENTEREN

Trio La Senne

Lunchconcert in
Boekenhuis Theoria

29

03

23

TICKETS: € 14/12/9/7
VIA **WILDEWESTEN.BE**
OF TICKETSERVICE
KORTRIJK

12U30 | LOCATIE:
BOEKENHUIS THEORIA
CASINOPLEIN 10
KORTRIJK